

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio I. Peccati definitio, ratio formalis, & malitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

Theologiae Moralis, cujus nunc naturam exp
care aggredimur.

SECTIO I.

Peccati definitio, Ratio formalis, & Materialis

SUMMARIUM.

1. Peccatum à S. Augustino definitur: dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei aeternam.
2. Per dictum, factum, concupitum exprimitur materiale peccati: quod est actus, vel omissio.
3. Per ly contra legem Dei aeternam exprimitur formalis peccati.
4. Omne peccatum ultimè est contra legem Dei aeternam.
5. Et consequenter etiam ultimè contra ipsum Deum, ejusque offensa secundùm diversas rationes ad Deum.
6. Et hinc omne mortale continet averfionem à Deo.
7. Ut ultimo sine cuius & cui:
8. Et conversionem ad creaturam, ut ultimè sine cuius & cui.
9. Indeque optime (licet non formaliter & intrinsecè) intrinsecè tamen & objectivè dicitur infinita malitia. Eximitur poenà aeternà: & extra Sacramentum non remittitur, nisi per amorem Dei super omnia, contritionem perfectam.

Peccatum est dictum, factum vel concupitum contra legem Dei aeternam. Definitio tradita à D. Augustino l. 22. contra Faustum. est: receptissima à Theologis, quam breviter & præclare explicat S. Thomas 1. 2. q. 71. art. 6. dicens: In qua definitione Augustinus posuit duo. Unum, quod pertinet ad substantiam actus, scilicet dictum, factum, concupitum: Aliud, quod pertinet ad rationem

tionem mali, quod est quasi formale in peccato, cum dicit: contra legem Dei æternam. Hac ille. Verum latior tibi necessaria est explicatio.

§. I.

Dictum, factum, concupitum. Exprimitur 2 materiale peccati, quod est actus aliquis, vel omisso. Ubi adverte. I. Licet S. Augustin. directe solum exprimat materiale peccati commissionis, *dictum, factum, concupitum*; oblique tamen etiam comprehendit materiale peccati omissionis, *non dictum, non factum, non concupitum* contra legem Dei. Nam secundum Philolophum, affirmatio, & negatio reducuntur ad idem. II. Pulchrè ponit ista tria. Omne enim peccatum, aut in sola voluntate immanet, ut volitiones, intentiones, & desideria mala, & dicitur, generatim *concupitum*: aut verbo, vel signo erumpit, ut blasphemix, detractiones, mendacia, & dicitur generatim *dictum*: aut etiam ipso facto, vel opere externo patrat: & dicitur generatim *factum*: alias peccata cordis, oris, & operis. III. Absque dubio etiam S. August. intelligit *dictum, factum, concupitum* voluntarium, quod scil. ex prævia cognitione ac deliberatione intellectus ac libero voluntatis consensu fit, dicitur, concupiscitur. Nam l. 1. *Retract. c. 13.* & alibi sæpe reperit, usque adeò voluntarium esse peccatum, ut, si voluntarium non sit, nullo modo peccatum sit. IV. Sensus ergò definitionis est: *Peccatum est defectus voluntarius creature rationalis in operando.* Deficit autem creatura in operando contra legem

legem Dei, aut commissione, faciendo, quæ prohibita, aut omissione, non faciendo, quæ præcepta sunt: idque, ut confiteri solemus, *cogitatio verbo, & opere*: vel, quod idem est: *dicto, & facto, vel concupito*. Patet ergo bonitas & congruentia definitionis quoad primam partem, materiale peccati.

§. II.

3 **C**ONTRA LEGEM Dei aternam. Exprimatur formale, seu ratio formalis peccati, scilicet ipsa malitia, vel inhonestas. Quæ autem. I. Malitia moralis actûs humani, est ipsa ratio formalis constitutiva peccati, supra c. 3. n. 4. definita sit: *privatio rectitudinis secundum rectam rationem, vel legem debitam se*. II. Adeoque in actu humano malo, seu peccato duplex sit malitia & deformitas: una contra rectam rationem, ac consequenter ipsum Deum. III. Et quidem illa malitia contra rectam rationem, philosophicè loquendo sit prior & intimior actu alterâ malitiâ contra legem Dei: IV. Et super, saltem quoad operantem, malitia contra rectam rationem possit esse sine malitia contra legem DEI, ut patet in eo, qui invincibiliter ignorans Deum, peccaret: nihilominus S. Augustinus optimè definiit peccatum esse *contra legem Dei aternam*: Quia defacto & simpliciter omne peccatum involvit malitiam contra legem Dei, & contra rectam rationem, & contra legem Dei ac ipsum Deum, & hæc potior, & primitivior habetur in consideratione Theologica.

opiniē notavit S. Thomas l. c. dicens: *A Theologo consideratur peccatum precipue prout est offensa contra DEUM: à Philosopho autem naturali, prout contrariatur rationi. Et ideo Augustinus convenientius definiuit peccatum ex hoc, quod est contra legem Dei æternam, quam ex hoc, quod est contra rationem; precipue cum per legem Dei regulamur in multis, quæ excedunt rationem, sicut in his, quæ sunt de fide.* Hæc S. Doctor. Ulterius

§. III.

CONTRA LEGEM DEI ÆTERNAM. Rectissime S. Augustinus solam expressit legem Dei æternam (quæ est ipsa ratio, & voluntas divina indefectibiliter ordinans honestum) prætermittens tam rectam rationem, seu legem naturalem, quam omni legem positivam. Quia nimirum tam ratio ac lex naturalis, quam omnis lex positiva, divina, humana derivatur à lege divina æterna, tanquam radius à Sole: adeo ut verissime dicatur, omne peccatum idem esse peccatum, quia est contra legem Dei æternam. Quamvis enim etiam ideo peccatum sit, quia est contra rectam rationem, vel legem, eo ipso tamen principaliter, & ultimate est contra legem Dei æternam. Sic aperte S. Thomas *supra cit. art. 6. ad 4. Cum dicitur, quod non omne peccatum idem est malum, quia prohibitum, intelligitur de prohibitione facta per jus positivum. Si vero referatur ad jus naturale, quod continetur primo quidem in lege æterna, secundo vero in naturali iudicatorio rationis humana, tunc omne peccatum est malum, quia prohibitum.* Sic S. Thomas.

THEOL. MORAL. PARS. I. Y dicens:

Consentit Scotus in 4. d. 50. q. 2. n. 9. inter alia
 dicens: *Quodcunque peccatum idè est peccatum,*
quia est contra praeceptum Divinum. Id ipsū
 tium SS. Patres, qui ubique peccatum definiunt
 contra legem Dei. Ut D. Augustinus in propo-
 sito, & l. 2. de Consensu Evangelist. c. 4. Peccatum
 definit: *Transgressionem Legis.* Et D. Ambrosius
 l. de Paradiso c. 8. *quid est peccatum, nisi prava-
 ratio legis divina, & caelestium inobedientia man-
 datorum?* Idem denique docet ipsa Sacra Scriptu-
 ra passim. Clarissimè Apostolus Rom. 4. *Ubi
 est lex, nec pravaricatio.* Et 1. Joan. 3. *Omni qui
 facit peccatum, iniquitatem facit, & peccatum est
 iniquitas.* Græcè *anomia*, id est *transgressio legi-*

§. IV.

5 **C**ontra legem DEI aeternam. Hoc ipsū
 omne peccatum est contra legem DEI a-
 ternam, consequenter, & ultimè est etiam con-
 tra ipsum Deum, eaque ratione omne peccatum
 dicitur offensa Dei, quatenus est scilicet contra
 legem, & voluntatem Dei super omnia nolentis
 detestantis, ac punientis peccatum: sicque detes-
 tos habet gradus, & respectus ad Deum offensam
 secundum diversas rationes Dei offensi. I. Pe-
 ccatum repugnat Deo, ut supremo Legislatore, im-
 pliciter prohibenti ac detestanti peccata. II. Pe-
 ccatum repugnat Deo ut supremo, & absoluto Domino,
 jure supremi in omnes dominii, exigenti à nobis
 debitum servitium, juxta regulas voluntatis suae
 III. Repugnat DEO, ut supremo Benefactori
 nostro, communi Parenti, omnium bonorum
 Authori.

Authori, unde omne peccatum implicitam continet ingratitude erga DEUM: IV. Repugnat DEO ut summo Bono nostro beatifico, atq; adeo ut ultimo fini nostro CUJUS, & CUI. Et hæc est extrema peccati malitia, seu extremus gradus offensæ DEI, ratione ejus peccatum dicitur involvere aliam duplicem malitiam, scilicet *aversionem à Deo, & conversionem ad creaturam*. Quæ ratione S. Augustinus l. 1. de libero Arbit. c. 16. peccatum definit: *Est conversio voluntatis indebita ad bonum commutabile, relicto incommutabili*. Juvat rem utilissimæ contemplationis tum propriæ, tum alienæ conscientiæ concutiendæ explicatius asserere.

ASSERTIO II.

Omnis peccatum mortale continet implicitam saltem aversionem à Deo ut ultimo fine cujus & cui: & conversionem ad creaturam, ut ultimum finem ejus, & cui: & hinc est, quod dicatur malitia quodammodo infinita, & justè puniatur pena æternâ &c. Communis Doctrina Theologorum. D. Thomæ I. 2. q. 57. a. 3. Scoti in 1. d. 1. q. 5. & alibi.

§. I.

Continet aversionem à Deo & conversionem ad creaturam &c. Utrumque eleganter exprimitur Jerem 2. *Obstupescite cali super hoc, & porta ejus desolamini vehementer. Duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fontē aque viva, & foderūt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Q. d. Averti sunt à Deo*

Deo bono incommutabili, & conversi ad creaturas, vanas, fluxas, transitorias. Idipsum significat, voluit Salvator Matth. 6: *Nemo potest duobus Dominis servire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diligit, aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis DEO servire & Mammonæ.* Q. d. Hoc ipso Deum relinquetis, & contemnetis, quò vos inordinato amore convertitis ad creaturas, puta, divitias, voluptates, &c. Sed aversio à Deo passim inculcatur in Scriptura. *2. Scito & vide, quia malum, & amurum est, quod quissit te Dominum Deum tuum.* Ibid: c. 8. *Nam quid, qui cecidit, non resurgit; & qui aversus est, non revertetur? quare ergò aversus est populus iste in Jerusalem aversione contentiosus? Conversio ad creaturam etiam significatur, Matth. 23: *Qui amat Patrem, vel Matrem plus, quam me, non est me dignus.* Joan. 12: *Ex Principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisæos non confitebantur; dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.* Verum hæc etiam ratione explicemus.*

§. II.

7 **C**ontinet aversiones à DEO, ut ultimo finis **CUJUS, & CUI.** Explico. Ultimus finis hominis **CUJUS** est beatitudo æterna: formaliter quidem est beatifica Dei visio ac fructio: objectiva verò est ipse Deus, ut summum bonum nostrum homini super omnia amandum amore concupiscentiæ, ex virtute Spæi Theologicæ; **CUJUS** consequendi gratiâ omnia operari debemus tam

quam media ad illum finem, saltem ex præscripto
legis divinæ necessaria. Finis verò ultimus homi-
 nis CUI, est idem Deus Opt. Maximus ut sum-
 mum & infinitum bonum in se, ex virtute charita-
 tis Theologicæ, super omnia amandum amore
 amicitiae, scil. propter se ipsum, ipsamque ejus
 intrinsecam infinitam Bonitatem: Cui proinde
 per Charitatem omni actione nostrâ uniri debe-
 mus, non quidem semper positivè, omnes actiones
 nostras in ipsum ejusque gloriam referendo, quod
 pro hoc statu impossibile est; sed semper saltem
 negativè, nihil unquam agendo contrarium con-
 tra *legem* DEI, cujus observantia necessaria est ad
 illam charitatis conjunctionem observandam:
 Atqui palam est, omne peccatum mortale contra-
 riari *legi Dei*, cujus observantia necessaria est ad
 conservandam conjunctionem cum Deo per cha-
 ritatem & gratiam, & obtinendam beatitudinem
 (illam enim tollit, ab hac excludit, uti ex fide
 constat) ergo omne peccatum mortale continet
 aversionem à Deo ut ultimo fine CUIUS & CUI,
implicitam saltem. Constat enim peccatum mor-
 tale non semper continere formalem & expres-
 sam à Deo aversionem, hoc enim est peccatoris
 desperatissimæ malitiæ, & non posset esse in pec-
 catore invincibiliter ignorante Deum: sed sat
 nimium est, quòd semper contineat virtualem &
 implicatam aversionem à Deo. Ut dum quis pec-
 cat mortaliter ex infirmitate, vel etiam malitiâ,
 formaliter quidem & directè non vult, sed potius
 pollet averti à Deo: hoc ipso tamen, quò liberè
 vult

vult peccatum mortale, quod scit repugnare Deo, convincitur virtualiter & implicite velle aversionem à DEO. Et quia etiam transeunte actu peccati nihilominus malitia peccati in anima habet, licet perseverat, donec per poenitentiam deleatur, planè sequitur, aversionem illam à Deo durare, quamdiu homo in statu peccati mortalis perseverat, ut verissime dicitur talem hominem non habere Deum pro fine suo, quæ extrema, & horribili viatori incomprehensibilis malicia & miseria est. Bene meditare.

§. III.

8 **C**ontinet conversionem ad creaturam, ut ad unum finem *CUIUS & CUI*. Explico. Unus finis *cujus* universim dicitur illud bonum, quod propter se tantum amatur & appetitur in operatione, & non in ordine ad aliud, quin omnibus aliis præfertur. Ultimus verò finis *cui* dicitur persona vel suppositum illud, *cui* propter tantum appetitur tale bonum: Atqui omnis peccans mortaliter appetit creaturam propter se, & omnibus aliis anteponeit vel eò ipsò, quia anteponeit ipsi Deo summo Bono omne bonum emittit ter coptinenti: dum enim ejus legem violat, gratiam & amicitiam respuit amore creaturæ, & ipso plus amare creaturam, quam DEUM, vincitur. Et sanè ipsa aversio à Deo, cum merito malum sit, per se non est appetibilis directe, sed solum indirectè propter aliud bonum appetitum Bono divino contrarium, & plus illo dilectum. Unde significantissime Apostolus *Ephes. 5. Av*

ritiam vocat *Idolorum servitutem*. Et Philip. 3. De gulosis & carnalibus dicit: *Quorum Deus venter est*. Quò spectat acutissimum illud dictum D. August. l. 83. Q. Q. 9. 30. *Omnis humana perversio est fruendis uti velle, atque utendis frui*. Quæ omnia significant peccatorem, posthabito Deo fruendo, hoc est, propter se tantum appetendo, constituere sibi ultimum finem creaturam, imò Deum vel potiùs Idolum quoddam, cum illam appetat propter se contra, atque adedò supra Deum: cum tamen creaturâ uti tantum debeamus, non scilicet velle vel appetere propter se, sed propter Deum & in ordine ad Deum tanquam verum ultimum finem: ergo omnis peccans mortaliter, aversus à Deo convertit se ad creaturam tanquam ultimū finem CUIUS & CUI. Ultimus finis CUIUS semper est aliqua voluptas peccandi. Heu, quàm momentaneum, quod delectat. Ultimus finis CUI, ordinariè est ipse homo peccans, qui sibi ipsi, ex improbo amore sui, inordinatè appetit frui illicitâ voluptate creaturæ contra legem Dei: ut patet in omnibus peccatis, maxime luxuriâ, & avaritiâ. Unde amor sui verissimè dicitur peccatum capitale generalissimum, fons, origo, radix, omnium omninò peccatorum. Quò sensu pulcherrimè S. August. l. 14. De Civitate Dei. c. 28. dixit. Quod duas civitates fecerunt duo amores. *Civitatem Diaboli amor sui usque ad contemptum Dei: Civitatem Dei amor Dei usque ad contemptum sui*. DIXI. ordinariè. Contingit enim aliquando, ut homo peccans seipsum,

sum, vitam, animam, omnia referat aut referat
paratus sit ad creaturam aliam. v. g. concupiscentiam
Venerem, divitias, liberorum exaltationem,
etiam ipsum Diabolum more sagarum &c. in
nem CUI. Hi nimirum, ne tantum peccent, etiam
insaniunt.

§. IV.

9 **E**T hinc &c. Ex dictis hactenus intelligi
conare. I. Quamvis nullum peccatum mor-
tale quantumvis grave, formaliter, intrinsece,
simpliciter sit malitiæ infinitæ, ut bene probat
Scotus supra citatus. Non enim potest esse maliti-
æ infinitæ secundum suum materiale, sic enim
est actus hominis utique finitus, vel omni-
neque secundum suum formale; sic enim est pro-
vatio rectitudinis vel perfectionis debite in
actu vel potentia, utique etiam finitæ ac limita-
tæ: nihilominus II. Omne peccatum mortale
ratione offensæ Dei, recte dicitur malitiæ
dammodo infinitæ. *Sæ Theologi communiter
S. Thom. 3. p. 9. q. 1. a. 2. ad 2. Scoto in 3. d. 20. q. 1. ad 1.*
Ratio est. Quia eo gravius est malum, quo
majori bono opponitur & privat: & eo major est
offensa, quò major est dignitas personæ offensa,
atque omni peccato mortali offenditur Deus in-
nitæ majestatis: & omne peccatum mortale est
aversio à Deo, & privat Deo summo, & infinito
Bono: ergo omne peccatum mortale, in ratione
offensæ Dei vel aversionis à Deo, recte dicitur
malitiæ infinitæ *quo dammodo*: Nim. non intrinsece
secè & formaliter, comparando malitiam ad rectitudi-

itudinem oppositam: sed extrinsecè & objective comparando malitiam ad DEum absolute ut terminum offensæ, & aversionis. III. Peccatum mortale etiam unicum justè punitur poenâ æternâ. Certum de fide. Sicut enim convertens te in operando ad summum bonum super omnia dilectum, ex acceptatione divina jure mereris præmium æternum: ita sapè peccato mortali avertens te à DEO summo & infinito Bono, & convertens ad bonum creatum vilissimum contra DEI legem, atque adeò supra DEum dilectum, non sine gravissimo, licèt implicito, Boni infiniti contemptu, ex justissima indignatione divina jure mereris poenam æternam: ut æternum manens aversus à DEO, æternum miser sis in creatura. IV. Peccatum mortale commissum, extra Sacramentum, non remittitur per ullum actum, nisi amoris DEI super omnia, aut contritionis perfectæ. Ratio est. Quia oppositâ viâ & ratione ad DEum revertendum est, quâ ab eo aversi sumus: Sed peccator peccato mortali avertitur à DEO summo Bono plus amando & præferendo illi bonum creatum: ad DEum ergo ejusque gratiam reverti debet de novo amplectendo & amando DEum ut summum bonum super omnia appreciativo, præferendoque omnibus bonis creatis etiam sibi ipsi. Quod explicitè fit in actu amoris DEI super omnia, & saltem implicitè fieri debet in actu contritionis perfectæ, quâ dolemus & detestamur peccatum commissum super omne detestabile. quatenus est offensa DEI summi Boni, nunc super omnia dilecti. Denique

sermo semper fuit de peccato mortali. Peccatum enim veniale, quia non tollit conjunctionem amicitiam cum DEO per gratiam & charitatem, sed solum quodammodo minuit, simpliciter avertit hominem à DEO ultimo fine, nec tollit creaturam, quæ est materia peccati venialis, ultimum finem simpliciter: non enim illud creatum præfert DEO, sed solum non est in DEUM, de quo plura c. seq.

SECTIO II.

Peccatorum Unitas, & Distinctio Specifica

SUMMARIUM.

10. Exponitur status questionis,
11. Peccatorum unitas & distinctio specifica committitur ab objectis formalibus.
12. Formaliter verò, & quoad ipsam malitiam ab uno & distinctio specifica rectitudinum, seu virtutum oppositarum;
13. Ac etiam preceptorum formaliter & specificè.
14. Non materialiter, & numero tantum diversorum.

IO **Q**uestio est de peccatis commissionis & omissionis. Nam peccatum omissionis, quatenus dicit privationem actus debiti, specificatur, & sumit suam unitatem & distinctionem specificam, patenter ab ipsis actibus omittis, ut nimirum peccata omissionis sint ejusdem speciei, quatenus omittuntur actus debiti ejusdem speciei, ut peccata omissionis Sacri, vel Horarum &c. Illa verò peccata omissionis sint diversæ speciei, quibus committuntur actus debiti diversæ speciei: ut omissionis contra virtutem Religionis, & omissionis